

Industria românească în perioada de criză

Criza economico-financiară internațională a afectat industria românească, care a intrat începând cu luna noiembrie 2008 într-un declin rapid și accentuat. Totuși, dacă nu se iau în considerare caracteristicile de sezonalitate, se poate aprecia că primele semne ale crizei internaționale s-au manifestat încă din trimestrul al doilea din 2008. Analiza evoluției în condiții de comparabilitate sezonieră relevă în același timp și aspectul pozitiv al integrării industriei românești pe piața unică europeană. Se pare că, cel puțin pentru industrie, nu există o defazare mare între evoluția industriei europene și cea românească, ceea ce poate constitui o premisă importantă în aprecierea posibilităților viitoare de redresare.

Chiar dacă la nivelul anului 2008 producția industrială s-a situat într-o ușoară creștere (+0,9%), trebuie remarcată contracția înregistrată în ultimul trimestru, care a depășit 10 puncte procentuale.

Tendința de reducere a volumului de activitate a continuat și în primele luni ale anului curent, dar evoluția indicatorilor trebuie analizată în detaliu, datorită modificărilor de trend care au avut loc în această perioadă.

O analiză a indicilor producției industriale serie brută, în structura anului 2005 (o bază fixă cu anul 2005=100), conform CAEN Rev2, publicată de Institutul Național de Statistică, indică atingerea unui maxim în luna octombrie 2008 a nivelului lunar al producției industriale pentru perioada 2000-mai 2009.

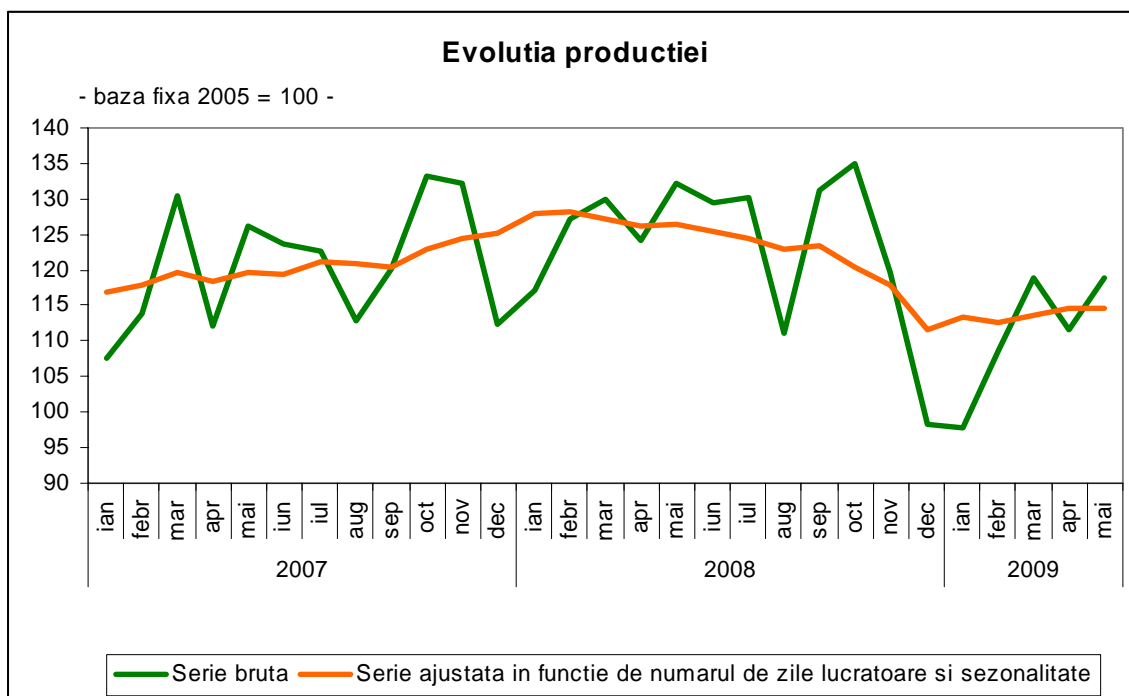
Acesta este, totodată, momentul începerii declinului producției industriale, următoarele trei luni marcând cele mai ample contracții la nivelul activităților industriale.

Scăderea producției în luna ianuarie 2009 a fost de 37 puncte procentuale față de luna octombrie 2008.

Astfel, pentru indicii producției industriale în serie brută putem spune că luna ianuarie a fost punctul de minim în evoluția volumului producției, sau vârful „V-ului”, după cum Comisia Națională de Prognoză s-a exprimat încă de la sfârșitul trimestrului II al anului curent. Aceasta înseamnă de fapt o schimbare de trend, o inversare în evoluție și un moment de încheiere a unei etape de restructurare în sectorul industrial.

Începând cu luna februarie, se constată inițierea unei noi etape, respectiv cea de reducere continuă a contracției producției industriale, chiar dacă viteza de recuperare este inferioară celei de reducere a activității.

Pentru luna mai, datele statistice arată o revenire a dinamicii în bază fixă a producției industriale cu 21,1 puncte procentuale față de luna ianuarie, ceea ce înseamnă cu 15,9 puncte procentuale mai puțin decât a pierdut în numai 3 luni (noiembrie 2008-ianuarie 2009).

Pentru o analiză mai riguroasă, trebuie comparate aceste evoluții cu tendințele indicate de datele statistice ajustate în funcție de numărul de zile lucrătoare și de sezonalityte, cu atât mai mult cu cât lunile decembrie și ianuarie au indici de sezonalityte ridicai.

Concluziile analizei acestei serii de date arată o încetinire în evoluția producției industriale încă din luna martie 2008, cu o accentuare a declinului în ultimul trimestru. Luna decembrie 2008 devine în acest caz punctul de minim. Începând cu luna ianuarie 2009, procesul de creștere de la o lună la alta a volumului producției industriale este reluat, chiar dacă, și de această dată, ca și în cazul seriei brute, ritmul de creștere este mai lent.

Este de remarcat că amplitudinile modificărilor în nivelul producției în cazul seriilor ajustate în funcție de numărul de zile lucrătoare și de sezonalityte sunt mai mici decât în cazul seriilor brute. Astfel, dacă diferența dintre punctul de minim și cel de maxim în cazul seriei brute ajungea la 37 puncte procentuale, în cazul seriei ajustate decalajul este de numai 16,6 puncte procentuale. În consecință, și în cazul contracției producției industriale din trimestrul IV, dar și în cazul revenirii din primele luni ale anului curent, volatilitatea este mai redusă: în ultimul trimestru din 2008, contracția a fost de 11,8 puncte procentuale, iar recuperarea s-a situat la 3 puncte procentuale în aprilie față de decembrie.

Cele două analize ale seriilor de date publicate de Institutul Național de Statistică duc la unele concluzii comune:

- a avut loc schimbarea de trend în sens ascendent în evoluția producției industriale, indiferent că punctul de minim s-a situat în luna decembrie 2008 sau în ianuarie 2009;
- revenirea producției industriale la un nivel comparabil cu cel atins în 2008 are o dinamică mai lentă, față de viteza cu care s-a produs contracția de la sfârșitul anului anterior.

În structură, pe diviziuni CAEN Rev2, pe fondul crizei financiare, se constată un răspuns diferit al ramurilor industriale la factorii de influență determinați de contracția cererii. Și de această dată, s-au luat în calcul tendințele rezultate din analiza atât a seriilor brute de date, cât și a celor ajustate în funcție de numărul de zile lucrătoare și de sezonabilitate. Acest fapt a determinat gruparea ramurilor industriale, în funcție de evoluția lor, în trei grupe: activități industriale cu dificultățile de ordin general a căror diminuări de producție nu poate fi pus în exclusivitate pe seama efectelor crizei, activități industriale afectate de criză și activități care nu au fost afectate de criză.

A. Activități industriale cu dificultățile de ordin general

În această categorie au fost incluse acele ramuri industriale care au întâmpinat dificultăți în activitate atât pe parcursul anului 2008, cât și în prima parte din 2009, astfel că restrângerea nivelului producției industriale nu poate fi pusă pe seama efectelor crizei.

Evoluția producției industriale în activități cu dificultăți de ordin general

- modificări procentuale față de perioada similară din anul anterior (%) -

		Trim.IV 2008	Trim. I 2009	4 luni 2009	5 luni 2009
Industrie-total, din care:	B	-6,6	-13,0	-12,3	-11,8
	S	-6,1	-11,4	-10,9	-10,6
- Industrie prelucrătoare	B	-7,7	-15,2	-14,0	-13,4
	S	-6,6	-5,2	-14,1	-13,5
Fabricarea produselor textile	B	-10,2	-24,7	-25,7	-25,7
	S	-9,1	-25,0	-24,2	-24,1
Fabricarea articolelor de îmbrăcăminte	B	-20,1	-25,7	-26,6	-26,7
	S	-19,7	-25,4	-25,4	-25,6
Tăbăcirea și finisarea pieilor	B	-18,3	-23,6	-26,7	-25,7
	S	-15,4	-26,7	-26,3	-24,9

B-serie brută

S-serie ajustată în funcție de numărul de zile lucrătoare și de sezonabilitate

Sursa: Prelucrări CNP pe baza datelor Institutului Național de Statistică

Ramurile industriale la care s-a înregistrat acest tip de evoluție sunt, în principal, cele din industria ușoară, în special fabricarea articolelor de îmbrăcăminte. Aceste ramuri se află, de altfel, într-un proces de restructurare de mai lungă durată, demarat odată cu restrângerea activității de perfecționare activă.

Tot aici poate fi inclusă și ramura “extracția petrolului brut și a gazelor naturale”, activitate care, de altfel, a înregistrat începând cu anul 2001, reduceri succesive de producție, anual în medie de 4-5%.

B. Activități industriale afectate de criză

În această grupă sunt încadrate majoritatea ramurilor industriale cele mai multe având ca destinație a producției, exportul. Motivația efectelor crizei economico-financiare asupra acestor ramuri poate fi structurată astfel:

- restrângerea piețelor externe datorită crizei economice din principalele țări partenere ale României (Italia, Franța, Germania etc.);
- restrângerea creditelor acordate agenților economici de către băncile comerciale, ca urmare a normelor de prudențialitate impuse de Banca Națională;
- diminuarea activității în construcții, ceea ce a determinat scăderi de producție în activitățile industriale conexe;
- propagarea efectelor pe orizontală în ramurile cuplate ca activitate (de exemplu, reducerea activității pentru mijloacele de transport rutier, la cele de prelucrare a cauciucului, mașini și aparate electrice, metalurgie etc.)

Evoluția producției industriale în activități afectate de criză

- modificări procentuale față de perioada similară din anul anterior (%) -

		Trim.IV 2008	Trim. I 2009	4 luni 2009	5 luni 2009
Industrie-total, din care:	B	-6,6	-13,0	-12,3	-11,8
	S	-6,1	-11,4	-10,9	-10,6
- Industrie prelucrătoare	B	-7,7	-15,2	-14,0	-13,4
	S	-6,6	-5,2	-14,1	-13,5
Fabricarea substanțelor și a produselor chimice	B	7,1	-24,1	-25,4	-26,1
	S	6,1	-24,1	-24,3	-24,2
Fabricarea produselor din cauciuc și mase plastice	B	-9,6	-19,7	-18,6	-16,6
	S	-10,0	-19,2	-17,3	-15,8
Fabricarea altor produse din minerale nemetalice	B	2,8	-34,4	-33,3	-31,4
	S	-0,4	-21,9	-23,0	-24,6

COMISIA NAȚIONALĂ DE PROGNOZĂ

		Trim.IV 2008	Trim. I 2009	4 luni 2009	5 luni 2009
Industria metalurgică	B	-38,9	-52,1	-50,4	-49,9
	S	-37,4	-50,5	-49,3	-49,6
Fabricarea autovehiculelor de transport rutier	B	-29,7	-24,2	-16,3	-12,7
	S	-30,9	-25,4	-18,2	-13,7
Fabricarea de mobilă	B	-9,4	-16,2	-16,4	-16,5
	S	-10,8	-18,7	-17,4	-17,8

B-serie brută

S-serie ajustată în funcție de numărul de zile lucrătoare și de sezonality

Sursa: Prelucrări CNP pe baza datelor Institutului Național de Statistică

În cele mai multe cazuri, aceste cauze au acționat simultan, fiind dificil de încadrat o ramură numai la unul din punctele de mai sus.

Printre ramurile cele mai afectate de criză, industria metalurgică a înregistrat cea mai pronunțată reducere de activitate din această perioadă, producția fiind cu 49,9% sub cea din primele 5 luni din 2008 precum și industria altor produse din minerale nemetalice (materiale de construcții), unde producția a fost cu 31,4% mai mică decât în primele 5 luni din 2008.

Restrângerea piețelor, atât externă cât și internă, datorită crizei economice și propagarea efectelor pe orizontală în unele ramuri cuplate ca activitate, a afectat semnificativ industria autovehiculelor de transport rutier, unde producția a fost cu 12,7% mai mică decât în primele 5 luni din 2008.

Fabricarea produselor din cauciuc și mase plastice, activitate cuplată pe orizontală cu cea de fabricare a autovehiculelor de transport rutier, și-a diminuat producția cu 16,6% în aceeași perioadă de comparabilitate.

Declinul pieței imobiliare, în special ca efect al restrângerii creditelor acordate de către băncile comerciale, au indus o diminuare a activității în construcții cu efecte directe asupra fabricării altor produse din minerale nemetalice (materiale de construcții), activitate ce a înregistrat o diminuare severă a producției (-31,4%) față de primele cinci luni din 2008.

C. Activități care nu au fost afectate de criză

În această grupă au fost incluse ramurile la care nu s-a simțit pregnant efectul crizei financiare, în multe cazuri înregistrându-se chiar majorări ale producției în ultimul trimestru din 2008, sau ramurile asupra cărora impactul a fost mai redus.

Este cazul industriei alimentare, care a marcat în trimestrul IV 2008 o creștere a producției de peste 9% comparativ cu aceeași perioadă din anul anterior. În primele 5 luni din anul curent se constată o reducere a producției cu

COMISIA NAȚIONALĂ DE PROGNOZĂ

4,2% pe serie brută și cu 4,1% pe serie ajustată, comparativ cu aceeași perioadă a anului 2008.

Această evoluție este corelată cu restrângerea consumului populației, dar pe termen mediu cererea internă de produse alimentare autohtone se va menține relativ constantă.

O situație similară o regăsim și în cazul fabricării băuturilor sau al produselor din tutun.

Evoluția producției industriale în activități care nu au fost afectate de criză

- modificări procentuale față de perioada similară din anul anterior (%) -

		Trim.IV 2008	Trim. I 2009	4 luni 2009	5 luni 2009
Industrie-total, din care:	B	-6,6	-13,0	-12,3	-11,8
	S	-6,1	-11,4	-10,9	-10,6
- Industrie prelucrătoare	B	-7,7	-15,2	-14,0	-13,4
	S	-6,6	-5,2	-14,1	-13,5
Industria alimentară	B	9,2	-3,9	-4,1	-4,2
	S	8,2	-5,4	-4,5	-4,1
Fabricarea băuturilor	B	9,2	-0,2	-0,7	-2,2
	S	8,7	0,2	-0,2	-1,9
Fabricarea produselor din tutun	B	24,8	4,3	2,9	-2,2
	S	24,2	5,1	3,3	-0,7
Prelucrarea lemnului, fabricarea produselor din lemn	B	-12,4	-2,9	-2,1	2,1
	S	-11,4	-1,6	-1,4	2,3
Tipărirea și reproducerea pe suporturi a înregistrărilor	B	17,4	10,1	8,9	5,4
	S	18,9	11,0	9,6	8,2
Fabricarea echipamentelor electrice	B	-7,1	-1,4	-1,4	-0,2
	S	-7,5	0,4	-0,2	0,9
Fabricarea altor mijloace de transport	B	0,1	3,6	0,7	-0,7
	S	2,3	4,0	1,4	1,8
- Producția și furnizarea de energie electrică și termică	B	-2,5	-1,8	-2,0	-0,9
	S	-2,2	-2,2	-2,2	-1,2
Producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă, aer condiționat	B	-2,5	-1,8	-2,0	-0,9
	S	-2,2	-2,2	-2,2	-1,2

B-serie brută

S-serie ajustată în funcție de numărul de zile lucrătoare și de sezonality

Sursa: Prelucrări CNP pe baza datelor Institutului Național de Statistică

În alte cazuri, cum ar fi fabricarea echipamentelor electrice, restrângerea producției a fost nesemnificativă (-0,2%) în primele 5 luni pe serie brută și de +0,9% pe serie ajustată, ceea ce denotă o menținere a portofoliului de comenzi și în perioada de criză.

*

* *

Impactul diferit pe care îl are criza economică asupra ramurilor industriale, mărimea societăților comerciale precum și flexibilitatea lor în adaptarea la noile condiții de piață vor conduce la o modificare în structură a sectorului industrial, modificare care va deveni vizibilă către sfârșitul anului.

Este evident însă, din datele de care dispunem până în prezent, că perioada cea mai dificilă de ajustări majore la nivelul producției industriale s-a încheiat, dar durata revenirii la valori comparabile cu cele din anii anteriori rămâne o incertitudine.

Evoluția producției industriale în anul 2009

- modificări procentuale față de perioada similară din anul anterior (%) -

	Ian.	Feb.	Mar.	Apr.	Mai	5 luni
Industrie-total, din care:	-16,4	-14,5	-8,4	-10,0	-10,0	-11,8
a) Industrie extractivă	3,4	-3,9	-4,5	-17,2	-13,7	-7,4
Extracția cărbunelui superior și inferior	-3,7	-14,5	-7,7	-36,3	1,3	-12,1
Extracția petrolului brut și a gazelor naturale	-4,3	-4,8	-1,4	-4,9	-12,9	-5,6
Extracția minereurilor metalifere	-	-60,1	23,6	16,0	-25,8	-25,8
Alte activități extractive	-28,7	-32	-52,4	-45,4	-34,4	-40,3
Activități de servicii anexe extracției	55,3	38,2	23,4	-3,8	-18,1	15,2
b) Industrie prelucrătoare	-19,8	-16,7	-9,7	-10,3	-11,1	-13,3
Industria alimentară	-9,8	-2,8	0,6	-4,8	-4,7	-4,3
Fabricarea băuturilor	13,8	-0,2	-10,9	-1,7	-6,7	-2,2
Fabricarea produselor din tutun	-7,3	-4,8	23,3	-1,7	-19,1	-2,2
Fabricarea produselor textile	-16,7	-33,2	-22,9	-29,1	-25,8	-25,8
Fabricarea articolelor de îmbrăcăminte	-21,8	-31,3	-23,5	-29,5	-27	-26,8
Tăbăcirea și finisarea pieilor	-18,0	-27,5	-24,8	-37,1	-21,1	-25,7
Prelucrarea lemnului, fabricarea produselor din lemn	-8,6	-7,2	6,3	0,2	19,2	2,1
Fabricarea hârtiei și a produselor din hârtie	-28,5	-20,3	-14,1	-17,4	-8,8	-18,0
Tipărirea și reproducerea pe suporturi a înregistrărilor	11,7	17,5	2,2	5,8	-5,3	5,7
Fabricarea produselor de cocserie, prelucrarea țiteiului	-27,8	-12,8	-8,5	-10,4	-8,9	-13,7
Fabricarea substanțelor și a produselor chimice	-31,8	-10,9	-29,0	-28,6	-28,7	-26,1
Fabricarea produselor farmaceutice	-2,8	4,6	-22,6	-23,6	-19,6	-14,0
Fabricarea produselor din cauciuc și mase plastice	-23,1	-19,9	-16,7	-15,2	-9,4	-16,6
Fabricarea altor produse din minerale nemetalice	-32,7	-35,2	-34,6	-30,7	-26,1	-31,4
Industria metalurgică	-56	-48,2	-52,6	-44,7	-48	-49,9
Industria construcțiilor metalice	-14,8	-8,7	-18,8	-15	-23,9	-16,4
Fabricarea calculatoarelor și a produselor electronice și optice	-22,8	-10,8	-0,8	-21,3	-29,9	-17,2
Fabricarea echipamentelor electrice	0,8	-0,7	-4,0	-1,4	2,4	-0,5
Fabricarea de mașini, utilaje și echipamente	0,0	-9,9	-6,0	-13,5	-15,2	-9,1
Fabricarea autovehiculelor de transport rutier	-43,6	-31,8	7,3	12,2	-0,5	-13,0
Fabricarea altor mijloace de transport	-0,6	-7,6	19,3	-7,6	-5,5	-0,6
Fabricarea de mobilă	-19,3	-20,0	-9,4	-17	-15,9	-16,3
Alte activități industriale n.c.a.	-8,9	-19,0	-7,9	27,3	-13,2	-5,2
Repararea, întreținerea și instalarea mașinilor și echipamentelor	7,9	-13,0	-15,6	-0,7	-1,9	-5,1
c) Producția și furnizarea de energie electrică și termică	-2,7	-2,5	0,0	-3,0	3,1	-1,1

Sursa: Prelucrări CNP pe baza datelor Institutului Național de Statistică.